

Extract af Oberforster Capitain Boecks Betænkning om Laug Elvens Benyttelse til Saugtømmer Flaadning. Dat. Kgsb. 30 Marty 1808

Fra Opdal til Laurvig ere de vanskeligste Hindringer i Laug Elven 1. Rukan, og Aamodt Fosserne 2. Mogstuefoss 3. Laurbroefoss 4. Wittingfoss

1. Rukan og Aamodt fosser med deres Stryg udgjøre en Strækning af mod 3000 Al. Strid Strøm over stor steenet Grund, høje Fald og dybe Svelg. En Rende for kostbar, og til det dertil behøvende Hengsle er Grunden saa dyb at Steenkar ej kan bygges og Elven 6-700 al bred. Strax oven er Fønneboe Vand, og længere op er Elven smal og grund, saa at Vandet ved den mindste Flom søger ned over Græsgangene. Hængsle anlæg oven for Fønneboe Vand, og ved en lendse at lede Tømmeret til Renden var muelig, men formedelst Elvens ofte og hastige stigende, ville Tømmeret blive formedelst Hengslet etterliggende, Opdal Kirkebøigds Enge, trengt Almuen for sit Høe. Den liden Quantitet af Tømmer som kan ventes oven for denne Foss lønner ikke Bekostningen. Ved passende Vand kunde Saugtømmer mueligen flaades ned over Fossen. Men Leveransen maate da skee neden for og mest i Nohre fiord vandet i Griner eller landtage det yderst i Fønneboe Vand og kiøre det over paa Vinterføret.

2. Mogstue Foss. til Flaadning udfærdede Hengsle 2000 al. oven for og altsaa en ligesaa lang Rende, thi Elven er for striid til at en land lendse kunde benyttes. Her maatte altså Tømmeret gaa frit ud over Fossen og Tømmer Reisen derefter beskues alt af Capit Kræmer beskrevne Berg i Fossen er ej til Skade ved flaadbar vand.

3. Laurbroe Foss. 700 al. lang fra slette Vand til slette Vand. Uden Rende og Hengsle ville denne neppe til alle Tider blive flaadbar for Laugtømmer, Bekostningen kan anslaaes til 10 000, foruden Afstikning, Opsigt og aarl. Reparation. Naar Laugtømmeret blev samlet i et Hengsle og hastig sluppet ud oven Fossen, var dog denne Andretning dog til Hinder for Saugtømmeret til Fritzøe, som ville standses saa at endel ville blive etterliggende til et andet Aar.

4. Vitting Foss. Vil til alle Tider være skadelig for Laugtømmer, i sær det smækre, da Grunden under Fossen er steenig og dyb, men det tykkere Tømmer kunde bedre begaa sig. For at faa Tømmeret ledet til det vestre Løb maatte benyttes det af Saugbrugerne over Laugen lagte Lændse, og da maatte en Udstikker lønnes stedse. Skærme af Strømmen leder vel Tømmeret at gaa efter Længden, men dog skeer at Laugtømmer lægger sig tvert over, som naar det bandt sig i det smale Løb under Broen, ville være til Hinder for Saugbruget som benytter dette Løb for at stikke sit Tømmer til Saugen.

De uden for nævnde Fosse ville vel ved maadelig Vand kunde paa sine Stæde opholde Laugtømmeret paa stor steenet Grund, som ved Reisning af Skaadamme kunde lempes meget.

Det ville altsaa blive bekostelig at sikre Laugtømmer flaadning Kgsbg. til Laurwigen, dog ville en maadelig Mængde af god Tykkelse mod Længden mueligen uden uoverkomelig Vanskelighed kunde flaades ved efterfølgende forbedringer og Flaadningens agtsome Bestyrelse.

Laugtømmeret maatte landtages ved Stads eller Bikiend Hengslene og Masterne, hvoraf Numedal har nogle, maatte buntet langs med Lændserne sammesteds og med Flaadningens Vand udslippes for at gaa Labro og Vitting Fosser, og til den Ende foranstaltet særskildt flaadet i en Hengsle, som kunde skee uden Vanskelighed. Laugelvns bedre Istandsættelse til hastigere og sikrere Flaadning for Saugtømmer og Vand i sær uden for Kongsberg til Laurvig udfordrer en del og til dels kostbare Anlæg

med Hengsler & c. For at spare med Folk og Hestehielp at bruge det paa landet liggende Tømmer, som i sær paa Sand Grunde taber sig og for at frede Jordene til bedre Opdyrking, dernæst til at befordre Kulleved fra Tragter i Sandsverd, hvis Situation ej tillader Kull-Tilvirkning, foreslaaes foruden en del smaa Landhengsler en- v. som efterhaanden kunde findes nødvendige.

1. Et Hengsle neden for Gamle Broen for at hindre Tømmeret at løbe paa Damlugen, dels for at Tømmeret som kommer fra Fossen og vil kaste sig paa den østre Bred ej skal ved lavt Vand legge sig paa den Øe, hvorpaa den nye Hamer Dams vestre Ende er befæstet. - 40 rd

2. Oven for Ladroe Foss et Hengsle for Sagen paa Østre Side, at Tømmeret ej skal legge sig ned der og ved de sædvanlige Evjes Molest gaa ud paa eengang og binde sig i Fossen.

Hengslets Anlæg med den nedre Ende ved Fossen skulle leede det efter haanden komende Tømer til det største Svelg, dets længde ville blive 600 alen. - 50 rd

3. Neden for Lande Foss og det vestre Løb af Elven nedlægger sig aarl. en betydelig Mængde Tømer, som maa forebygges ved et Hengsle 600 al lang og Laugskraa lagt ved Strygen at Tømeret ej i Flomtid med magt skal støde paa Hengslet og sprengte samme, men glide fremad. Hengslets underste Ende bør befæstes i det udi Fossen staaende Berg, for at hindre Tømeret fra at søge det vestre Løb og derved komme i for stor Mængde til at lægge sig neden for paa det lidet dybe vestre Løb. Hengslet maa støttes med Pæler eller smaa Steenkar. Berget i det østre Løb maa bortskydes.

Paa Øen neden for maa pa dens vestre Ende settes en Skaadam, og anlegges et Landhengsle paa den østre Side paa det at Tømeret ej skal legge sig ud paa saur. - 152 rd

4. Et Hengsle ved Gaarden Øen over Laug Elvens østre Løb 500 alen lang - 60 rd

5. Et lidet Henglse for en Evje ved søndre Vettestad vestre Side Laugen. - 10 rd

6. Et Hengsle for Vigerne og Evjuerne ved Jarnæs vestre Side Laugen 500 alen Længde. - 60 rd

7. Et Hengsle for Skinnæslandet østre Side Laugen, af Stænger

8. Neden for Vitting Fossen lægger sig en stor Mængde Tømer paa Sandgrunden paa vestre Side af Elven. Forinden man her gjorde et varigt Anlæg kunde fæstes et Hængsle ved østre Grunde paa Pæle. Muelig dog at Fossens Stryg i Flomtid ville gjøre dette Hængsle ubestandig. Det ville koste - 20 rd

10 Steenkar 100rd,- 2de i Elven 80 rd

Ved Holme Foss danner Elven neden for 2de Vege, en mod Vester til Skovreder Simmermands Gaard i Fossierud og en mod Sønden, men Elven løber i Øster.

De Hengsler, Steenkar og Støtter som her bør lægges for at hindre Tømeret som i Mængde her lægger sig, vil koste - 130 rd

For Aaserud Vand som gar ind til Hagenes Vandet behøves et Hengsle [?] - 10 rd

Ved Hengslet eller Bommen i Laurvig deler Grønberg Øen Elven, i den østre del er Hoved Løbet, og en er det vestre tilkiennet. Igjennem dette Løb skal i Fortiden Saugtømmer ogsaa været sluppet, og neden for Øen taget med i Grimer for at flaades til Saugbruget, men nu udtages mellem Grønberg og Ohr Øen. Dete vestre Løb 33 Favner burde vejtes i 10 al bred og al dyb, den ville koste 1 ½ rd pr favn: den Rende ville være af megen Nytte, 1. da Elven blev delet og Trykket paa Hengslet i Flomtiden mindre. Hengslet er svag bebygget, formedelst dyb og leeragtig Grund. 2. Saugtømmeret kunde som tilforn da slippes igjennem denne Rende, og Kulleveeden kunde beqvemt i denne Lauge Strækning ligesom i Fortiden udsortere til adskillige Miiler uden Laug Hengsel.